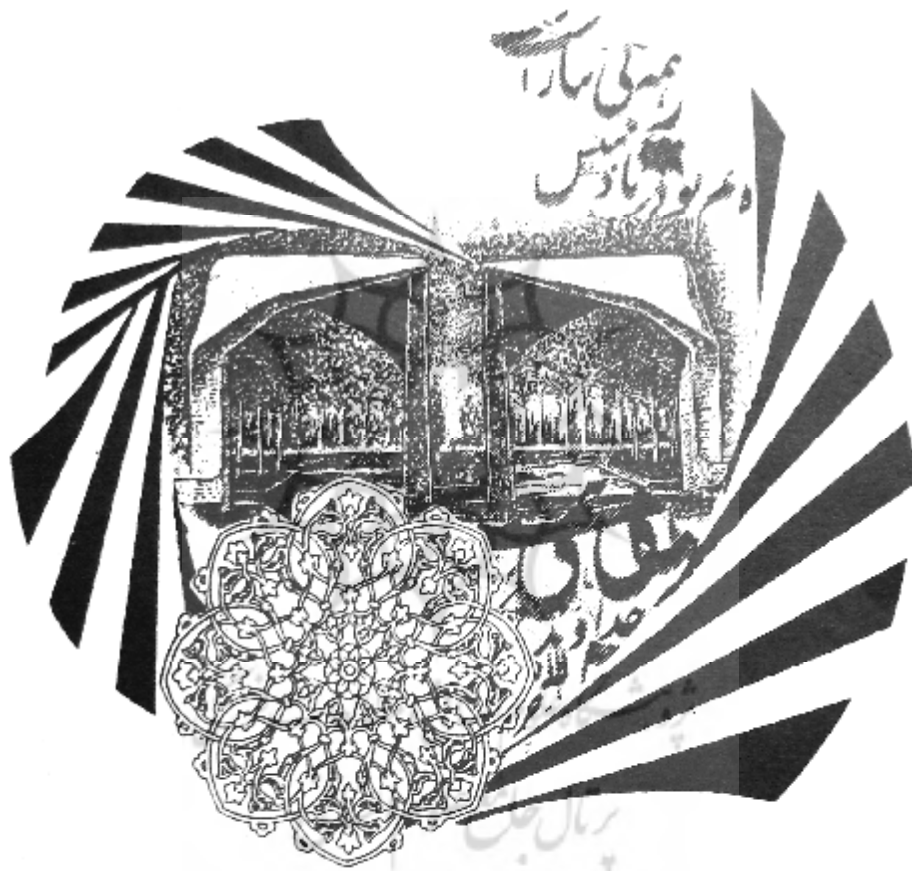

ضرورت تجدید نظر در رسالتها و

ساختارهای آموزش عالی

محسن بهرامی

عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر

مقدمه

در سالهای اخیر بسیاری از محققین و دانشمندان و سازمانهای مختلف از طریق ارتباطات فرهنگی و علمی و شرکت در مجامع مختلف از جمله

کنفرانسها، سمپوزیومها، کنگره‌ها، نشستهای علمی و ... در حال مطالعه و بررسی دربارهٔ تحولات و تغییرات سریع و عمیق صحنه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی ... جامعهٔ جهانی

بوده‌اند و تلاش می‌کنند که از طریق برقراری ارتباطات فرهنگی و علمی و استمرار آن بتوانند تصویری روشن و واحد برای آینده بشریت ترسیم کنند و جامعه‌ای مطلوب و نوین (فرا صنعتی) متحقق سازند، یا الگو و مدل خاصی برای جامعه جهانی طرح‌ریزی نمایند و به سوی یک مرکزیت یا همگرایی گام بردارند.

یونسکو به عنوان یکی از سازمانهای ذیربط در زمینه آموزش جهانی در مسیر چنین هدفی سعی و تلاش دارد که در دستیابی به یک نظام واحد آموزشی در سطح بین‌المللی، منطقه‌ای، ملی و نهادی گام بردارد و نیاز فزاینده‌ای که امروزه به بین‌المللی شدن آموزش، خصوصاً در آموزش عالی احساس می‌شود، با تدوین گزینه‌های سیاستگذاری در مورد سه مشکل اصلی آموزش عالی به شرح زیر، برآورد سازد.

1- ارتباط آموزش با نیازهای فعلی جوامع بشری (رابطه بین آموزش، بازار کار و سیاستهای اشتغال)

2- برخورداری از کیفیتی مطلوب در

امر آموزش عالی

3- بین‌المللی شدن آموزش عالی
امروزه، شاهد فرایند جهانی و بازانديشي، با صلاحات و تغييرات پردامنه در آموزش عالی به منظور رویارویی با نیازهای جدید، متعدد و متنوع جوامع بشری هستیم که با شناخت بهتر و عمیقتر امکانات مادی و انسانی و بهره‌برداری صحیح از این امکانات و با ارائه طرحها و روشهای نو در پیشبرد اندیشه‌ها و ابداعات علمی و صنعتی و تربیت کادر تخصصی و علم همراه با نوآوری به یک سیستم آموزشی و پژوهشی پویا و زنده و هماهنگ در کل نظام آموزش عالی جهانی نیازمندیم. بنابراین اکنون مسئولان آموزش عالی کشورهای مختلف خصوصاً کشورهای توسعه‌یافته، یا درک این موضوع (دستیابی به اصول همگرایی در آموزش عالی) به این نتیجه رسیده‌اند که نه تنها ساختارها و شالوده‌های نظام آموزشی خود را باید مورد بررسی دوباره قرار دهند، بلکه در رسالتها و برنامه‌های مطالعاتی و ابزار و شیوه‌های آموزشی

و تربیتی نیز باید تجدید نظر کنند.

دسته‌بندی کرد:

بدین ترتیب در راستای حمیت فراملی و جهانی در دستیابی به اصول همگرایی آموزش عالی بین‌المللی ضروری است که یک بازاندیشی و بازنگری در نهادها، رسالتها و مسئولیتهای فعلی آموزش عالی به عمل آید و با اصلاحات و تغییرات پر دامنه در آموزش عالی، برنامه‌های آموزشی و مطالعاتی خود را با نیازها و خواسته‌های رشدیابنده و در حال دگرگونی، انطباق دهند و در صورت لزوم برنامه‌های جدیدی تدوین کنند و به اجرا درآورند که همگام با شرایط تکنولوژیکی جهانی و اوضاع اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی در حال تغییر و تنوع کشور خود و جوامع جهانی باشند و به این صورت در اشاعه فرهنگ تکنولوژیکی یا جهانی شدن فرهنگ سهیم باشند.

معضلات آموزش عالی در جهان در

حال دگرگونی

وجود آموزش عالی به عنوان یک پدیده اجتماعی معضلاتی را ایجاد می‌کند که اهم آن را می‌توان به ترتیب زیر

1- سیاست کناره‌گیری دولت از مسئولیتهایش در قبال آموزش عالی که منجر به خصوصی‌سازی بیش از حد نهادهای آموزش عالی می‌گردد. در این صورت غالباً ضوابط ورود به دانشگاه‌ها و برنامه‌های مطالعاتی فارغ‌التحصیلان و نظام آموزشی تحت نظارت و مراقبت نیستند و به آنجا می‌انجامد که وضعیت کلی آموزش عالی به یکی از نگرانیهای جامعه تبدیل می‌شود.

2- بحرانهای مالی مربوط به بودجه عمومی کشورهای در حال توسعه که منجر به کاهش بودجه دولتی در امر آموزش عالی می‌گردد.

3- مشکلاتی نظیر تغییرات جمعیتی نامتعادل و در نتیجه انفجار آمیز جمعیت در بخشهایی از جهان، گرسنگی، فقر، آوارگی، بیکاری، و بیسوادی ... را به دنبال دارد، که عامل بی‌توجهی به آموزش عالی می‌شود.

4- دسترسی نابرابر کشورهای پیشرفته و در حال توسعه به علوم و تکنولوژی و عمیق‌تر شدن شکاف بین آنها.

5- وجود ساختارها و الگوهای خشک و انعطاف ناپذیر فرهنگی و سنتی در بعضی از کشورها و اثرات زیانبار آنها بر آموزش عالی

6- ضعف مدیریت و رهبری دست‌اندرکار در امر آموزش عالی خصوصاً در کشورهای در حال توسعه فرار مغزها و حرکت استعدادها از جهان در حال توسعه به سمت کشورهای پیشرفته که ناشی از مسائل ذیل است:

الف: ماهیت نظام آموزشی کشورهای در حال توسعه

ب: زمینه‌های جذب توسط کشورهای پیشرفته

ج: دلایل سیاسی

د: مطابقت نکردن معلومات تحصیل

کرده‌ها با نیازهای موجود

هـ: اشتغال و مسئله دستمزد

و: پیدایش تحول در تحقیقات علمی و

ترقی سطح معلومات استاندارد شده در

کشورهای پیشرفته

7- ناهماهنگی‌های گسترده در

ساختارها و شالوده‌های اجتماعی،

اقتصادی و ... بین کشورهای پیشرفته و

در حال توسعه

8- معضل برخورد فرهنگها و تلفیق نشدن و اتفاق نظر نداشتن فرهنگهای ملی با یکدیگر. به عبارت دیگر از یک سو، حفظ سنتها و هویت فرهنگی و اندیشه‌هایی که میراث ملی ارزشمند از نسلهای دور باقی مانده است و از سوی دیگر جهانی شدن فرهنگ، خصوصاً فرهنگ تکنولوژی و آنچه روی بال علم و اندیشه برای همزیستی با فرهنگ گذشته از راه می‌رسد.

مشاهده می‌شود که مصائب و

مشکلات موجود در صحنه‌های جهانی

آموزش عالی به عنوان عامل مهمی در

برنامه‌های جامعه هر کشور محسوب

می‌گردند و در استراتژی‌های توسعه

خصوصاً توسعه منابع انسانی متکی بر

تخصصهای حرفه‌ای و مدیریتی با

آموزشهای پیشرفته متناسب با نیازهای

اجتماعی آموزش عالی نقش عمده‌ای

بازی می‌کنند.

توسعه کمی

آموزش عالی در نیمه دوم سده حاضر

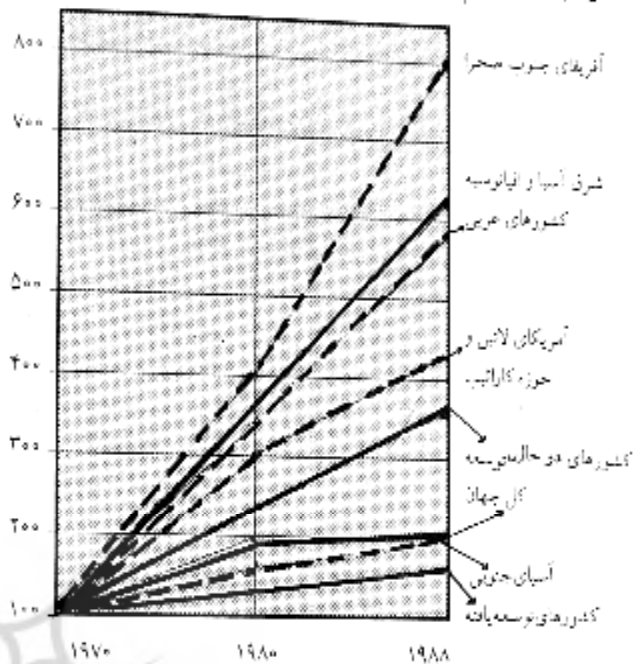
شاهد تحولاتی برجسته و سریع بوده

است به طوری که بعد از پایان جنگ دوم

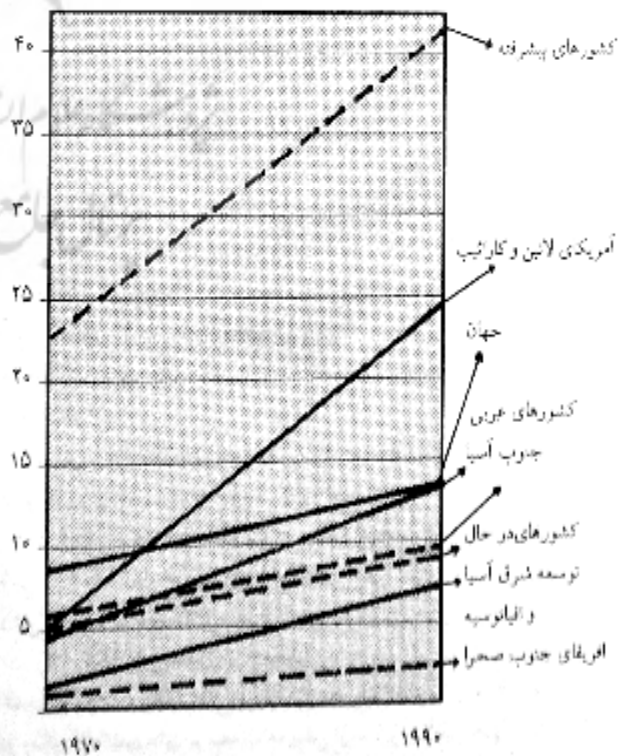
جهانی آموزش عالی در اکثر کشورها به ویژه کشورهای صنعتی به سرعت توسعه یافت و این افزایش چشمگیر در پوشش تحصیلی آموزش عالی به طور عمده بر اثر کنش متقابل بین دو عامل فشار متفاوت، یکی نیاز بخش اقتصادی به نیروی انسانی متخصص و کارآمد و دوم تقاضای اجتماعی فزاینده برای آموزش عالی جمعیت دانشجویی همه ساله به طور متوسط بالغ به 7 تا 8 درصد رشد داشته، به طوری که آمار دانشجویان جهان از حدود 5/5 میلیون نفر در سال 1945 به 10 میلیون نفر در سال 1950 افزایش یافت و در سال 1972 از مرز 30 میلیون نفر در سال 1950 افزایش یافت و در سال 1972 از مرز 30 میلیون نفر گذشت و در سالهای 1988 جمعیت دانشجویی جهان 58/4 میلیون نفر برآورد شد در حال حاضر تعداد دانشجویان جهان بیش از 60 میلیون نفر است.

به طوری که اطلاعات نمودار (1) نشان می‌دهد میزان این رشد در کشورهای در حال توسعه سریعتر و بیشتر بوده است. بین سالهای 1970 تا 1988 تعداد

نمودار 1. ثبت نام در آموزش عالی 1970-1988

نمودار 2. نسبتهای ثبت نام در آموزش عالی 1970-1990

24 سال تعداد دانشجویان کشور 8/1% رشد داشته که با مقایسه جهانی آن برابر می‌کند. البته این رشد در کشور ما بدون احتساب بخش غیردولتی دانشگاه آزاد اسلامی، دوره‌های معادل... است. به طوری که سال تحصیلی 49-1348 تعداد دانشجویان کشور 67268 نفر بوده و این تعداد در سال تحصیلی 73-1372 به 436564 نفر رسیده است. جدول (1)

جدول 1. تعداد دانشجویان مؤسسات و دانشگاههای کشور از سالهای 1348-1372

سال	تعداد دانشجو	سال	تعداد دانشجو
1348-49	67268	1362-63	1210481
1349-50	74708	1361-62	17148
1351-52	115311	1364-65	151495
1352-53	123114	1365-66	167971
1353-54	135354	1366-67	204862
1354-55	151905	1367-68	250709
1355-56	154215	1368-69	281288
1356-57	160308	1369-70	312076
1357-58	175675	1370-71	344045
1358-59	174217	1371-72	374734
1359-60	-	1372-73	436564
1360-61	-		

مأخذ: سالنامه آماری وزارت فرهنگ و آموزش عالی کشور

دانشجویان در منطقه آفریقای جنوب صحرا 8 برابر، در شرق آسیا، اقیانوسیه و کشورهای عربی 6 برابر، در آمریکای لاتین و حوزه کارائیب 4/5 برابر و در جنوب آسیا دو برابر شده است.

وقتی تأثیر کامل تحولات جمعیتی، یا به عبارتی رشد مداوم جمعیت جوان در کشورهای در حال توسعه را در نظر بگیریم، آن هم در زمانی که کشورهای توسعه‌یافته، بیش از سایر مناطق جهان با مشکل افزایش جمعیت کهنسال روبرو هستند، توسعه مستمر آموزش عالی در کشورهای در حال توسعه بعد دیگری پیدا می‌کند. نسبتهای ثابت نام در آموزش عالی برای گروه سنی (18-23) نشان می‌دهد که از نظر میزان دسترسی مناطق مختلف به آموزش عالی نابرابریهای قابل توجهی وجود دارد. در سطح جهانی در سال 1988، 13/5 درصد این گروه سنی در آموزش عالی ثبت نام کرده بودند که در مقایسه با سال 1970، 8/5 درصد بالا رفته است (نمودار 2).

به طوری که این رشد جمعیتی دانشجویی در جمهوری اسلامی ایران هم متناسب با رشد جهانی بوده و طی

توسعه کیفی

مسئولیتی که امروزه آموزش عالی در مقابل سطوح آموزشی دیگر و در کل نظام آموزشی بر عهده دارد سیاستگذاری و تدوین خط مشی جامعه برای توسعه جامعه است و در پی این تقاضا برای ارتباط و مناسبت بیشتر آموزش عالی با شرایط و نیازهای موجود، همگام با تقاضا برای بهبود کیفیت آن افزایش می‌یابد. هرچند در آموزش عالی، کیفیت یک مفهوم تازه و

بدیع نیست، اما در مباحث فعلی مربوط به سیاستگذاری برای توسعه و اصلاح آموزش عالی به عامل مهم و تعیین کننده‌ای تبدیل شده است. با توجه به اهمیت کیفیت آموزش عالی در تمام سطوح و کارکردهای آن از جمله کیفیت تدریس، کیفیت کارکنان علمی، کیفیت دانشجو، کیفیت مدیران و مدیریت، کیفیت برنامه‌های آموزشی، کیفیت برنامه‌های مطالعاتی و تحقیقاتی ...

جدول 2، تغییرات تعداد دانشجویان کشور طی سالهای 1367 الی 1372

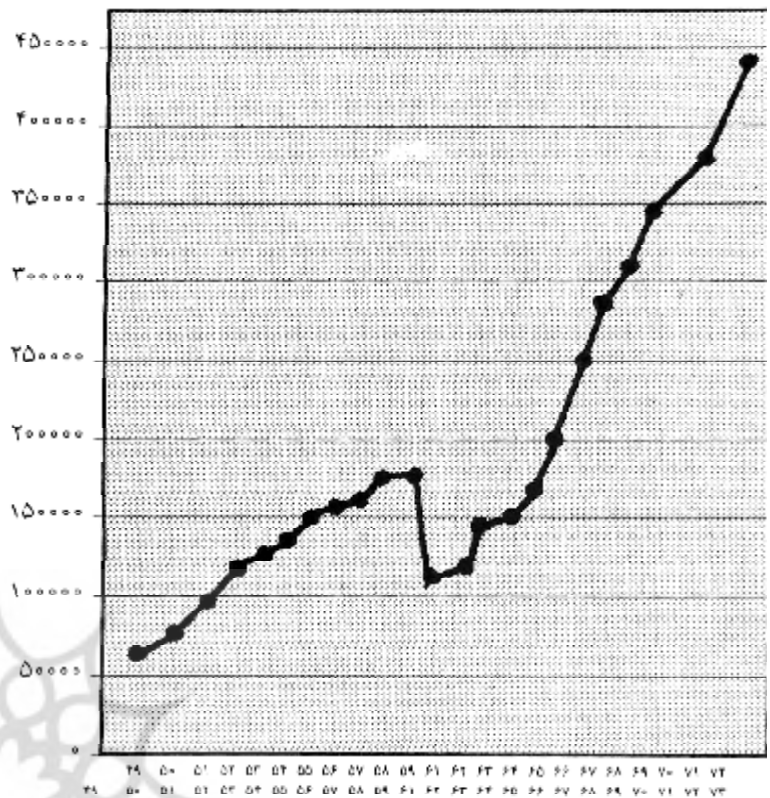
سال	1367	1368	1369	1370	1371	1372
عنوان	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد	درصد
تعداد دانشجویان	115423	160109	204435	254491	301425	35100
دانشگاههای غیردولتی	28/3	33/3	36/3	38/8	40/3	41/4
تعداد دانشجویان کل کشور	100	100	100	100	100	100
	407693	480620	563808	655434	747109	847620

می‌تواند تأثیر قاطعی بر نظام یادگیری و یاددهی محیط آموزشی داشته باشد که تأثیر متقابل آن بر تمام جنبه‌های زندگی بشری مشاهده می‌شود.

بدین ترتیب لازمه کیفیت خوب در مؤسسات آموزش عالی، داشتن درکی درست از مناسبات بین آموزش عالی،

دولت و نیازهای حال و آینده جامعه است که در این زمینه اصل آزادی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی یک نقش محوری خواهد داشت که این آزادی و استقلال به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، موقعیت آنان را به عنوان جایگاهی برای کندوکاو آزادانه

نمودار ۳. توزیع تعداد دانشجویان آموزش عالی در سالهای تحصیلی

بین مؤسسات و استادان و محققان و دانشجویان، تحکیم نماییم، تا پیشرفت تدریجی تکنولوژیهای ارتباطی و اطلاعات تسهیل گردد و انتقال دانش و معرفت و دسترسی به پایگاههای اطلاعاتی و برخورداری از تواناییهای پژوهشی و آموزشی سطح بالا و موزون و یکنواخت قابل دسترسی باشد، و در پی آن جهانشمولی دانش و معرفت و پیشبرد و اشاعه آن از طریق اقدام جمعی جامعه بینالمللی دانشگاهی میسر شود، تا در رسیدن به اصول همگرایی و زیستن در یک جامعه مطلوب فراملی و فراصنعتی فراهم آید و باعث اشاعه فرهنگ صلح شود. آگاهی نسبت به ضرورت هماهنگی بهتر همکاریهای بینالمللی، برای توسعه آموزش عالی و برنامه‌های کمک بینالمللی، به عهده گرفتن نقش رهبری در تضمین اشاعه جهانی دانش و ارتقاء نهادهای مشابه در تحرک دانشگاهی مناسبتر و همکاری فنی بیشتر باید دانش تخصصی را تقویت نمایند و نقش اساسی در قطبی شدن آموزش عالی در سطح جهانی، منطقه‌ای، ملی و قومی

که لازمه پیشرفت علم و اشاعه دانش است تضمین می‌کند و از سوی دیگر مؤسسات آموزش عالی را در یک فضای اجتماعی، اقتصادی مجبور می‌کند که با تمامی بخشهای جامعه مرتبط باشند.

مشارکت بینالمللی آموزش عالی و

نقش یونسکو در آن

نکته مهم و قابل توجه آن است که مشارکت بینالمللی در تحرک دانشگاهی را در پیوندهای آموزشی و پژوهشی فراملی و توافقیهای ارتباطی و شبکه‌ای

داشته باشد. از طریق تقسیم وظایف بین دانشگاه‌ها بدون در نظر گرفتن مرزهای ملی، دسترسی به مراکز دانشگاهی ممتاز را میسر سازد و یک نظام شبکه‌ای و به هم پیوسته در سطح جهان ایجاد شود و با توسل به ماهواره‌ها، نوارهای ویدئویی، نشستهای علمی و فرهنگی و مشاوره‌های علمی و پژوهشی در تقویت و بهبود کیفیت و موضوعیت آموزش عالی گامهای اساسی برداشته شود.

یونسکو به عنوان کارگزار تخصصی سازمان ملل در امر آموزش، علم، فرهنگ و ارتباطات، حاصل روحیه همبستگی غالب بر جوامع علمی - فرهنگی محسوب می‌گردد، دستیابی به «آموزش برای همه» را که در کنفرانس جهانی آموزش سال 1990 مورد تأکید قرار گرفته است، اولین اولویت خود در زمینه آموزش به حساب می‌آورد. این تلاش باید با نوسازی و توسعه آموزش در تمام سطوح نظام آموزشی همگام و همراه باشد. آموزش عالی در این زمینه نقش بسیار مهمی دارد. تربیت متخصصان و معلمان و انجام دادن پژوهش‌های آموزشی و تحقیقاتی

می‌تواند در زیربنای سیاستگذاری و تصمیم‌گیریهای مختلف در توسعه آموزش و برنامه‌های درسی نقش مهمی ایفا نماید و به عنوان عنصری کلیدی و نیروی محرکه با احاطه بر علم و تکنولوژی در پیوند و نزدیکی جامعه‌های دانشگاهی با یونسکو قلمداد گردد.

از وظایف مهم دیگر یونسکو برای توسعه آموزش عالی، مشارکت در ایجاد و تقویت تواناییهای آموزشی و پژوهشی کشورهای در حال توسعه است و باید تلاشهای خود را در مرحله اول متوجه گروه‌های محرومتر نماید. مخصوصاً کسانی که در مقابل یأس و ناامیدی بیشتر در معرض خطر از پافتادن هستند و آنهایی که کمتر به دانش دسترسی دارند و آسیب‌پذیرترند.

در این زمینه یونسکو میثاق مخالفت با تبعیض در آموزش را یادآوری کرده و دولت‌های عضو میثاق را متعهد می‌سازد که آموزش ابتدایی را رایگان و اجباری نمایند و آموزش متوسطه را در شکلهای گوناگون در دسترس همگان قرار دهند و آموزش عالی را نیز بر مبنای قابلیت‌های فردی و ذاتی در دسترس عموم بگذارند.

مقامهای ملی، منطقه‌ای و محلی، به رغم وظایف و تعهداتشان مبنی بر در دسترس همگان قرار دهند و آموزش عالی را نیز بر مبنای قابلیت‌های فردی و ذاتی در دسترس عموم بگذارند. مقامهای ملی، منطقه‌ای و محلی، به رغم وظایف و تعهداتشان مبنی بر در دسترس قرار دادن آموزش عالی، نمی‌توانند همه امکانات ضروری از جمله پرسنلی، مالی، تدارکاتی و تخصصی را مهیا کنند و مقدار زیادی از بودجه کشور را به امر آموزش عالی اختصاص دهند، و نباید چنین انتظاری هم از آنان داشت. لازم است برای تأمین بودجه و سرشکن کردن هزینه‌های تحصیلات عالی بر مبنای همکاری سودمند و متقابل همه طرفهای ذینفع، شیوه‌های تازه‌ای مورد بررسی قرار گیرد. طرفهای ذینفع عبارتند از مقامهای محلی، منطقه‌ای، ملی با بخش عمومی و خصوصی و در مجموع پدر و مادرها، استادان، دانشجویان، سازمانهای غیردولتی، و جامعه بین‌المللی.

در حقیقت مشارکت طرفهای ذینفع در امر آموزش عالی، مترادف با مشارکت

در توسعه همه جانبه است. بنابراین تأکید بر اینکه تأمین مالی آموزش عالی امری است که توجه همه طرفهای ذینفع و از جمله شرکای اقتصادی، پدر و مادرها و دانشجویان را می‌طلبد موجه جلوه می‌کند. این سازمان در همکاری نزدیک با کارگزارهای بین‌المللی و جامعه آموزش عالی می‌کوشد تجربه بین‌المللی در مورد طرحهای گوناگون، حمایت از دانشجویان و سیاستهای تأمین هزینه برابری مشارکت و تأمین مالی نهادین و مانند اینها را در اختیار همگان بگذارد.

از اقدامات دیگر یونسکو در امر دمسازی با تنوع و کیفیت آموزش عالی این بوده است که مدام از برنامه‌های خود در حوزه آموزش عالی تمرکززدایی کند و این کار را با ایجاد مراکز منطقه‌ای مثل مرکز اروپایی آموزش عالی، مراکزی نظیر آن در آمریکای لاتین و حوزه کارائیب انجام می‌دهد و برای اقدامات خود در زمینه‌های کشوری و منطقه‌ای اهمیتی بیش از زمینه‌های بین‌المللی قائل می‌شود. به منظور توسعه بخشیدن به شبکه دانشگاهی و سایر ترتیبات ارتباطی میان نهادهای آموزش

عالی در سطوح بین منطقه‌ای، منطقه‌ای وزیر منطقه‌ای، کرسی‌هایی به ریاست یونیسیف وین - یونسکو دانشگاه‌های همزاد ایجاد کرده که هدف از آن پیشبرد توسعه نهادی تسهیم منابع و ایجاد تسهیلات در مبادله کارشناس و متخصص و نیز کارکنان و دانشجویان است.

در همکاری یونسکو با سازمانهای غیردولتی، این سازمان تاکنون 600 سازمان غیردولتی را مورد حمایت قرار داده و همکاری نزدیکی را با آنها شروع کرده است. چون اعتقاد دارد این امر نقش فعالی در پیشبرد همکاری منطقه‌ای و بین‌المللی در قلمرو آموزش علوم، فرهنگ و ارتباطات خواهد داشت. بخش چشمگیری از این سازمانهای غیردولتی، انجمنهای دانشگاهی، علمی و حرفه‌ای هستند.

بنابراین ضمن برانگیختن فرآیند اصلاحات و توسعه آموزش عالی در سطح بین‌المللی خود نیز فعالانه در آن شرکت می‌کند و در تشویق امر مبادله اطلاعاتی و تجربی در زمینه روندها و تحولات، آموزش عالی را جزو مهمترین

3/4 لازمه کیفیت خوب در مؤسسات آموزش عالی داشتن درکی درست از مناسبات بین آموزش عالی، دولت و نیازهای حال و آینده جامعه است.

3/4 سازمان یونسکو تاکنون 600 سازمان غیردولتی را مورد حمایت قرار داده و همکاری نزدیکی را به آنها شروع کرده است.

وظایف در چارچوب کامل مأموریت خود می‌داند.

در زمینه حفظ و تقویت تنوع موجود نظامها و نهادهای آموزش عالی و زندگی دانشگاهی در پیشبرد دانش به طور اعم و حفظ هویت فرهنگی کشوری و محلی به طور اخص، تلاش می‌نماید که میان وحدت و کثرت موازنه درستی برقرار کند. به عبارت دیگر بین جهانی

شدن دانش و معرفت و خاص بودن

نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

تعدالی برقرار کند. محور توجهش را بر

تحصیلات و پژوهش‌های در سطح

لیسانس متمرکز کرده است و دلیل این

جهت‌گیری آن است که از عمیق‌تر شدن

شکافها و نظامها در سطح بین‌المللی

جلوگیری به عمل آورد. در برنامه خود

استراتژیها و مکانیسمهایی که دانش و

تکنولوژی را به شیوه‌ای کارآمد و سریع

منتقل می‌نماید تا با نیازهای منطقه و

کشورهای مربوطه و تخفیف فرار مغزها

دمساز باشد.

در برنامه کرسیهای یونیسف وین -

یونسکو قصد دارد از طریق نگرش میان

بخشی و میان‌رشته‌ای به تقویت جایگاه

برنامه‌های آموزشی - پرورشی،

پژوهشی و در حوزه‌هایی بپردازد که بر

تحول و توسعه پایدار مسائل جمعیتی،

محیط زیستی، علوم و تکنولوژی، حل

کشمکشها، صلح، حقوق بشر،

دموکراسی و مانند اینها تأثیر مستقیم

دارند. و از این کرسیها و شبکه‌های بین

دانشگاهی به عنوان ابزارهای اجرایی در

تحقیق برنامه‌های خود استفاده نماید.

یونسکو در تلاش است که با استفاده

از روشها و تکنولوژی‌های آموزشی از

راه دور، تحرک جدیدی در توسعه

ارتباطات بین‌المللی به وجود آورد و

دانشجویان، استادان، پژوهشگران نقاط

دور دست بتوانند از امکانات

دانشگاه‌های مجهز و پایگاههای عظیم

اطلاعاتی و استادان برجسته و

پیشرفته‌ترین تسهیلات پژوهشی و

آخرین تجربیات و نوآوریها استفاده

نمایند.

به طور کلی موفقیت همه این برنامه‌ها،

به منابع عظیم و نظام کارآمد، مراقبت و

بازبینی نیازها، اصلاح ساختارها و نظام

آموزشی، همکاری جامعه بین‌المللی،

دولتها، سازمانهای غیردولتی،

کارگزاریهای خیریه و بخشهای عمومی، خصوصی ... نیاز دارد تا در جهت تحقق اهداف یونسکو این سازمان را یاری کنند.

وضعیت ایران

فعال شدن بخش غیردولتی در آموزش عالی و گسترش قابل ملاحظه بخش دولتی و تلاش مستمر در ارتقاء کیفیت، از نکات بارز وضعیت آموزش عالی است. این امر باعث شده است که کیفیت تعدادی از دانشگاهها از لحاظ آموزشی و تحقیقاتی (غیر آزمایشگاهی) در سطح قابل بینالمللی باشد.

تنوع و گستردگی رشتههای تحصیلی نیز در خور توجه است. به کارگیری طرحهایی مانند طرح تعاون در وسایل آزمایشگاهی، تعاون کتابخانه‌ای یا انتخاب رشته‌های ممتاز، اثر مستقیم و مثبت در ارتقاء این کیفیت خواهد داشت.

از مشکلات فعلی می‌توان چون مورد مهم را نام برد:

1- نامناسب بودن بودجه آموزش عالی با توسعه دستگاههای اجرایی، اعم از صنعتی و غیرصنعتی

2- فقدان تناسب در تنوع رشته‌ها و ظرفیت آنها با نیازهای فعلی و آتی کشور. طرح جامعه 20 ساله آموزش عالی تا حدی این مشکل را مدنظر قرار داده است. ولی با مشخص نبودن نیازهای آتی دستگاههای اجرایی این مشکل کاملاً از بین نخواهد رفت.

3- ارتباط پژوهشی دستگاههای اجرایی و دانشگاه در حد قابل قبول نیست؛ هرچند از رشد چشمگیری برخوردار بوده است.

4- تماس و همکاریهای بین‌المللی در حد توافق نامه‌ها و تفاهم‌نامه بوده است که پیش‌بینی می‌شود با به تصویب رسیدن آیین‌نامه همکاری دانشگاههای داخل و خارج تسهیل و تسریع شود.

5- متمرکز نبودن برنامه‌ریزی، سیاستگذاری و تصمیم‌گیری صدمه قابل توجهی به آموزش عالی می‌زند.

پیشنهادهای

1- دستگاههای اجرایی برنامه‌ریزی هرچه بیشتر نیازهای مطالعاتی و تحقیقاتی خود را به دانشگاه ارجاع دهد و در به سرانجام رسیدن کار کیفی تأکید

داشته باشند.

ماهه برنامه مناسبی برای متمرکز کردن مراکز تصمیم‌گیری در آموزش عالی ارائه دهد.

2- دانشگاه‌ها مکانیزم‌های درون سازمانی خود را برای ارائه خدمات به دستگاه‌های اجرایی روانسازی کنند.

3- دانشگاه‌ها در جهت ایجاد همکاری‌های بین‌المللی، برنامه‌ریزی منظم ارائه دهند.

دولت پشتیبانی مؤثرتر، برنامه‌ریزی منظم‌تر و منسجم‌تری در جهت ارتقاء آموزش عالی دولتی داشته باشد،

4- کمبود بودجه دولتی غیرقابل جایگزینی است و در صورت حرکت دانشگاه‌ها به سمت تأمین بودجه به هر طریق ممکن، کیفیت به حد قابل توجه صدمه خواهد دید.

5- وزارت فرهنگ و آموزش عالی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در یک برنامه ضربتی 3 تا شش

منابع:

1- استراتژی‌هایی برای دگرگونی و توسعه در آموزش عالی ترجمه طاهره ژیان احمدی، تهران، انتشارات مرکز تحقیقات علمی کشور، تابستان 1374.

2. سالنامه آماری، وزارت فرهنگ و آموزش عالی (از سال 1348 تا سال 1372)

3. فولتن، 01، ویلیامز، گوردون، جی، آموزش عالی و برنامه‌ریزی نیروی انسانی تهران، انتشارات سازمان برنامه و بودجه سال 1373

4. میلاری رژان ویال، گاستون کتاب تاریخ جهانی آموزش و پرورش، ترجمه محمدرضا شجاع رضوی، تهرانی انتشارات آستان قدس،

1 و 2.